

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВА УСТАНОВА «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ЗАКЛАД ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ «КОНОТОПСЬКА МІСЬКА МАЛА АКАДЕМІЯ
НАУК УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ КОНОТОПСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ»
КЛАСИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ШКОЛА МОЛОДОГО НАУКОВЦЯ» КФК СУМДУ

III ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ, АСПІРАНТІВ, СТУДЕНТІВ, УЧНІВ

“Перший крок у науку:
Конотопські наукові студії – 2024”

ТЕЗИ
ДОПОВІДЕЙ

20 травня | Конотоп 2024

УДК 001(477.52)(06)"2024"

П26

Рекомендовано до друку Педагогічною радою КФК СумДУ
(протокол №21 від 27.06.2024 р.)

Перший крок у науку: Конотопські наукові студії – 2024: тези доповідей III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих учених, аспірантів, студентів, учнів (20 травня 2024 р., м. Конотоп) / за заг. ред. Г. А. Коломоєць, Г. В. Буянової, Т. В. Гребеник, Т. В. Шульги, М. М. Івашенко. Конотоп, 2024. 198 с.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Самойленко Олексій Олександрович, д-р. пед. наук, доцент кафедри філософії і освіти дорослих Університету менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України.

Тугай Наталія Олександрівна, канд. філос. наук, старший викладач кафедри, директор Шосткинського інституту Сумського державного університету.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Коломоєць Галина Анатоліївна, канд. пед. наук, начальник відділу науково-методичного забезпечення підвищення якості освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

Буянова Галина Володимирівна, методист вищої категорії відділу науково-методичного забезпечення підвищення якості освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

Гребеник Тетяна Вікторівна, канд. пед. наук, доцент, директор Класичного фахового коледжу Сумського державного університету.

Шульга Тетяна Вікторівна, канд. пед. наук, викладач Класичного фахового коледжу Сумського державного університету.

Івашенко Марина Миколаївна, директор Центру професійного розвитку, викладач за суміщенням Класичного фахового коледжу Сумського державного університету.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

Удалова Олена Юрївна, завідувач сектору наукового забезпечення освітнього процесу відділу науково-методичного забезпечення підвищення якості освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

Івлєва Євгенія Юрївна, директор Конотопської міської Малої академії наук учнівської молоді.

Горшеніна Світлана Павлівна, учитель-методист, учитель географії Конотопського ліцею № 10, керівник гуртків Конотопської міської Малої академії наук учнівської молоді.

Криницька Ганна Олександрівна, секретар Класичного фахового коледжу Сумського державного університету.

Тараба Тетяна Іванівна, викладач Класичного фахового коледжу Сумського державного університету.

Нечай Алла Миколаївна, викладач Класичного фахового коледжу Сумського державного університету.

Білинський Віктор Анатолійович, викладач Класичного фахового коледжу Сумського державного університету.

Малечко Тетяна Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач сектору забезпечення корекційно-розвиткової роботи відділу науково-методичного забезпечення змісту корекційної та інклюзивної освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

Автори вміщених матеріалів висловлюють власну думку, що не обов'язково збігається з поглядами членів редколегії, і несуть відповідальність за дотримання наукової етики та достовірність наведених фактів.

використовувати музику. Мережа «Інтернет» пропонує безліч малюнків для дзеркального малювання двома руками.

«Кільце». Підіймаємо вгору обидві долоні та починаємо перебирати пальці на обох руках, поєднуючи в кільце з великим пальцем по черзі вказівний, середній, безіменний та ін. Виконується спочатку правою рукою, потім лівою, потім обома. Ведучий змінює темп виконання – то прискорюючи, то сповільнюючи його.

«Кулак–ребро–долоня». Ведучий показує дитині три положення долоні на столі, які послідовно змінюють один одного: розкрита долоня на столі, долоня, стиснута в кулак, долоня ребром на столі. Спочатку вправа виконується разом з ведучим: долонею правої руки; долонею лівої руки; обома долонями одночасно. При цьому змінюємо темп виконання – то прискорюючи, то сповільнюючи його. Потім дитина виконує вправу самостійно.

«Вухо–ніс». Лівою рукою візьміться за кінчик носа, а правою рукою – за протилежне вухо. Одночасно відпустіть вухо і ніс, плескайте в долоні, змініть положення рук «з точністю до навпаки».

Нейровправи відкривають нові можливості для вдосконалення методів навчання та розвитку учнів. Враховуючи індивідуальні особливості кожного здобувача освіти, можна створити персоналізовані програми, спрямовані на покращення уваги та концентрації. Зростання інтересу до цього підходу свідчить про його потенційну ефективність у сучасній освіті. Нейровправи – це нові перспективи в розвитку навичок уваги та концентрації учнів, що створюють більш сприятливі умови для їх успішного навчання та особистісного зростання.

Список використаних джерел

1. Кульбачна О. В. Використання нейровправ на уроках англійської мови. Освітній проєкт «На Урок» : вебсайт. URL: <http://surl.li/sxvut> (дата звернення: 13.05.2024).
2. Воронова О. О. Нейроігри та нейровправи в роботі з дошкільниками. Освітній проєкт «На Урок» : вебсайт. URL: <http://surl.li/sxvvn> (дата звернення: 13.05.2024).

ТЕКСТ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Савченко Д. О.¹, Пугач О. М.²

¹ Конотопський лицей № 10 Конотопської міської ради Сумської області, здобувач освіти

² Конотопський ліцей № 10 Конотопської міської ради Сумської області, науковий керівник, викладач

Реалії сьогодення вимагають оновлення освіти в Україні: створення умов для підготовки випускника, свідомого громадянина, патріота, який уміє критично мислити, самостійно знаходить інформацію в різних джерелах і приймає виважені рішення. Тому актуальною є проблема пошуку ефективних форм організації освітнього процесу та продуктивних методів і прийомів, які допомогли б розвитку предметних компетентностей учнів, забезпечували позитивну мотивацію здобуття знань. Найкраще цьому сприяє впровадження компетентнісного підходу, суть якого полягає в тому, що увага зосереджується на результаті освіти, до того ж не на певному обсязі отриманої навчальної інформації, а на формуванні здатності людини долати будь-які життєві перешкоди.

Найбільш продуктивним при вивченні української мови науковці визначають текстоцентричний підхід, що передбачає розгляд мовної одиниці не відокремлено, а в текстах різних стилів і типів, тобто у взаємозв'язку з іншими елементами мовної системи.

У своїх працях українські лінгвісти Л. Галаєвська, О. Горошкіна, Г. Лещенко визначають текстоцентричний підхід одним з головних у навчанні української мови, що реалізується в процесі засвоєння мовних одиниць на основі запропонованих текстів. Так учні, набуваючи практичних навичок аналізу тексту, не тільки вчать знаходити мовне явище, що вивчається, а й застосовують знання в різних комунікативних ситуаціях, шукають шляхи розв'язання проблеми, висвітленої в тексті, усвідомлюють значущість отриманих знань [1; 2; 3].

У Державному стандарті базової середньої освіти зазначається, що метою мовно-літературної освітньої галузі є розвиток компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом, які знають українську мову, уміють працювати з науковими та художніми текстами, прагнуть самовираження, духовного, культурного та національного, для творчої реалізації особистості [4].

У ході дослідження проаналізовано 98 текстів, розміщених у підручнику «Українська мова» для 5 класу [5]. Здійснено спробу обґрунтувати ефективність їх використання на уроках української мови в 5-А класі Конотопського ліцею № 10.

Аналізуючи тексти-вправи, виділили такі види: тексти для закріплення вивченого програмового матеріалу; тексти для знаходження й аналізу мовних одиниць; тексти для засвоєння орфоепічних норм; тексти для вдосконалення мовленнєвих умінь; тексти для вдосконалення вмінь аналізувати прочитане й

обґрунтовувати свій вибір; тексти із творчим завданням, яке потрібно виконати за зразком; тексти із творчим завданням, яке потрібно виконати самостійно; тексти для розвитку творчих здібностей, тексти-рекомендації щодо самовдосконалення; тексти з елементами експерименту, тексти з елементами дослідження, тексти з елементами моделювання, тексти для формування емоційного інтелекту, тексти на екологічну тему.

Також визначили, що в підручнику «Українська мова» для 5 класу [5] подано тексти публіцистичного, художнього, наукового стилів. У кожному тексті наявна комунікативно-значуща лексика відповідної теми, що сприяє збагаченню словникового запасу учнів. Яскраво представлені мовні одиниці, явища, і діти, здійснюючи лінгвістичний аналіз, вивчають новий матеріал. При цьому в учнів розвиваються самостійність, ініціативність, вміння покроково йти до поставленої мети. Тексти багаті за змістом, мають високий виховний потенціал, бо порушуються актуальні проблеми: формування людських цінностей, підвищення самооцінки, шляхи до самовдосконалення, успішності. Також представлені тексти екологічного спрямування, що не просто подають певну інформацію, а спонукають до дії щодо подолання проблем. Так учень усвідомлює себе частиною природи, суспільства, розуміє свою значущість, адже від його поведінки теж залежить життя на Землі.

Наукові тексти пояснюють значення слів, фразеологізмів, вчать працювати зі словниками. Також є тексти, де подана інформація про розвиток робототехніки, сучасні досягнення в цій галузі. Тексти невеликі за обсягом, цікаві за змістом, їх легко переказувати. Більшість із них має проблемний характер, змушує замислитися над певною темою, спонукає висловлювати свою думку, наводити переконливі аргументи.

Для всіх текстів-вправ характерними є такі ознаки: проблемно-пошуковий характер; країнознавчий компонент; різноманітність тем і жанрів; пізнавальний характер; повчальний зміст; актуальність порушених тем; емоційний вплив; доступність (урахування вікових особливостей дітей).

Отже, представлені тексти виконують освітню, розвивальну й виховну функції.

У 2023–2024 навчальному році протягом I семестру на уроках української мови в 5-А класі учні систематично працювали з текстами. У жовтні проводилася перевірка рівня сприймання дітьми письмових текстів. Результати: середній бал – 6,0, що становить 50 %. У грудні здійснювалася повторна перевірка. Результати: середній бал – 7,1, що становить 59 %. Аналіз отриманих даних показує, що оцінки учнів 5-А

класу в грудні стали вищими за оцінки, отримані в жовтні за цей вид роботи, на 1,1 бала, тобто рівень знань покращився на 9 %.

Отже, результати дослідження дають можливість стверджувати, що систематична робота учнів з текстами сприяє розвитку предметних компетентностей:

9. мовної (учні усвідомлено засвоюють теоретичний матеріал, уміють знаходити мовні явища в тексті, розуміють їх значення та функції в цілісній системі знань);

10. мовленнєвої (діти вміють оперувати одиницями мови, доречно використовують їх в різних комунікативних ситуаціях, дотримуючись правил культури мовлення, вільно висловлюють свою думку);

11. соціокультурної (учні беруть активну участь в обговоренні актуальних питань, де проявляють себе й розширюють свій світогляд);

12. діяльнісної (діти набувають умінь критично сприймати будь-яку інформацію, вчаться аналізувати, класифікувати, характеризувати мовні явища, визначати їхню роль на конкретних зразках тексту; також розвивають спостережливість, пам'ять, художню уяву, образне мислення).

Текстоцентричний підхід до вивчення української мови пробуджує в учнів бажання створювати власні висловлення, використовуючи відомі мовні засоби. Так формується україномовна особистість.

Список використаних джерел

1. Галаєвська Л. В. Текстоцентричний підхід до формування мовленнєвих умінь і навичок учнів та його реалізація в підручнику української мови. *Проблеми сучасного підручника*. 2017. Вип. 19. С. 68–79.

2. Горошкіна О. М. Функції підручника української мови в компетентнісній парадигмі. *Studia Ukrainika Posnaniensia*. 2019. № 1. С. 93–102.

3. Лещенко Г. А. Особливості роботи з текстом на уроках української мови за компетентнісним підходом. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Педагогічні науки*. 2016. № 1 (1). С. 79–85.

4. Державний стандарт базової середньої освіти. Міністерство освіти і науки України : офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-serednoi-osviti> (дата звернення: 17.07.2023).

5. Голуб Н. Б., Горошкіна О. М. Українська мова : підруч. для 5 класу закладів загальної середньої освіти. К. : Видавничий дім «Освіта», 2022. 256 с.

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Зубко Д. Р.¹, Левченко О. Л.², Данилова А. А.³

¹ ВСП «Класичний фаховий коледж СумДУ», здобувач освіти

^{2,3} ВСП «Класичний фаховий коледж СумДУ», науковий керівник, викладач

У підлітковому віці ефективніше використовувати більш серйозні теми та підходи до вивчення англійської мови. У цей період вже сформовані навички розмови та письма рідною мовою, тому можна більш активно розвивати їх англійською.

Особливості вивчення іноземних мов підлітками:

– швидке запам'ятовування нових слів та фраз, але можуть виникати труднощі щодо правил граматики;

– інтерес до спілкування: підлітки прагнуть використовувати мову для спілкування з однолітками, тому важливо створювати на заняттях атмосферу, де вони зможуть говорити один з одним;

– вподобання інтерактивних методів навчання: підлітки люблять ігри та інші інтерактивні методи навчання;

– використання сучасних технологій: вивчення мови, наприклад, за допомогою онлайн-ресурсів та мобільних додатків.

За належної практики підлітки досить легко долають мовний бар'єр, але заняття мають бути інтерактивними й включати обговорення актуальних тем, читання та аналіз текстів, а також написання есе. Важливо також враховувати інтереси та потреби підлітків, щоб зробити процес вивчення іноземної мови більш привабливим [1, с. 15].

Спробуємо виокремити способи завоювати й, головне, утримати увагу підлітка, інакше кажучи, створити мотивацію на занятті:

– *Projects*. Проекти бувають такі: показ слайдів, постери, журнали, газети, книги, радіомовлення, телемовлення, фільми. Такий вид діяльності спонукає здобувачів освіти працювати спільно, ділитися ідеями, водночас розвиває індивідуальність, дає можливість самовираження;

– *Teen talk*. Більшість тинейджерів дуже любить дискусії на заняттях, особливо на близьку їм тему (наприклад, *Graffiti – street art or vandalism?*). Важливо, щоб викладач не забував про емпатію, тобто